

Jan Horák

Filip Kuber a Hustopeče

Sto let v historii jednoho města, z dnešního hlediska se může jevit vzdáleným a tolik odtřzeným od současných problémů! Není proto divu, že mnohé, tehdy rušné události zavál čas, upadly v zapomenutí. Zalistujeme proto v zažloutlých stránkách této historie a několika fakty si připomeňme, čím žili lidé na přelomu století v tomto jihomoravském vinařském městě.

Právě před stoletím na podzim r. 1898, vzrušila město i okolí na tehdejší dobu pravzvláštní událost. Pozvánky, plakáty a noviny zvaly na výstavu obrazů, plakátů a kreseb Alfonse Muchy. Konala se ve dnech 9. - 16. října 1898 v sále „U zeleného stromu“, který byl po dlouhá léta společenským střediskem české menšiny ve městě. Výstava byla zahájena přednáškou o Alfonsu Muchovi a ukončena rovněž přednáškou o Františku Palackém.

V té době bylo velkou odvahou a troufalostí zorganizovat takový český podnik v téměř zcela německém městě. Především národnostní různorodost určovala vývoj tohoto města a rozhodující v něm byla německá výbojnost a český venkovský tradicionalismus. Hustopeče byly klasickým případem nacionalistických střetů, které se poprvé vyhrtily na počátku devadesátých let minulého století, pokračovaly v r.1909, kdy za těžkých bojů vznikla česká škola a o devět let později české gymnázium. Dočasná rovnováha nastala v třicátých letech, kdy v čele města stanul dokonce český starosta. Další dva národnostní střety se odehrály na pozadí celonárodního vývoje.

Za časů studí T. G. Masaryka a spisovatele J. Herbena na tehdejší hustopečské realce se zdálo, že obě národnosti zde žijí ve vzájemné symbióze. Ve skutečnosti však český živel, který do města přicházel z okolních českých obcí, zde zanikal a asimiloval se v německém prostředí, byl v postavení levné pracovní síly, zcela závislé na německých chlebedárcích. Jen hrstka Čechů ve městě nalezla v sobě tolik národnostního citění i morální síly aby veřejně se přihlásila ke svému češtví. Ti nejdůležitější, zejména prostí řemeslníci, v sobě dlouhou dobu nosili touhu vytvořit menšinovou českou organizaci, která by chránila a rozvíjela české záležitosti ve městě.

Tyto snahy posilovalo několik českých úředníků, ale konkrétní podoby dostaly, až se jich ujal advokátní koncipient Filip Kuber, který přišel do Hustopeč v r. 1888 z Ivančic jako třicetiletý. Z jeho iniciativy byl v r. 1891 založen Český čtenářský spolek, v jehož

F. J. KUBER,
narozen 25. dubna 1888 v Ivančicích
† 2. srpna 1913 v Hustopeči.

Portrét F. J. Kuber

Kresba A. Muchy

SLOVANSKÉ LISTY.

Časopis ku hmotnému zázraku lidu na úho Moravy
 (M. Přílohou „Historicko-čtenářského Novinářu“)
 Vydáno v Hustopečích u Brna, v roce 1894.
 Redakce: Husovská 10, Hustopeče. Tiskárna: V. Seidla, Hustopeče.
 Cena: 1/2 kopie.

Českému lidu na Hustopečsku!

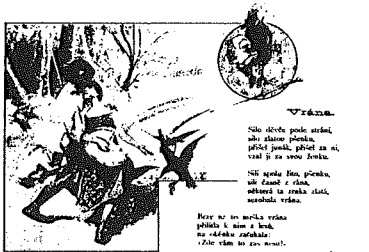
Čtenáři, přivítejte! Představujeme vám nový časopis, který má být pro vás užitečný a zábavný. Časopis, který vám poskytne informace o dění v našem kraji a v zahraničí, který vám nabídne krásné příběhy a básně. Časopis, který vám pomůže lépe pochopit naši kulturu a historii. Časopis, který vám poskytne prostor pro vaše názory a příspěvky. Časopis, který vám nabídne možnost se zapojit do společného díla. Časopis, který vám poskytne možnost se setkat s lidmi, kteří mají stejné zájmy jako vy. Časopis, který vám poskytne možnost se dozvědět o nových možnostech a aktivitách. Časopis, který vám poskytne možnost se zapojit do života naší společnosti. Časopis, který vám poskytne možnost se stát součástí něčeho většího. Časopis, který vám poskytne možnost se stát součástí našeho lidu. Časopis, který vám poskytne možnost se stát součástí naší budoucnosti. Časopis, který vám poskytne možnost se stát součástí našeho světa. Časopis, který vám poskytne možnost se stát součástí naší civilizace. Časopis, který vám poskytne možnost se stát součástí naší společnosti. Časopis, který vám poskytne možnost se stát součástí našeho lidu. Časopis, který vám poskytne možnost se stát součástí naší budoucnosti. Časopis, který vám poskytne možnost se stát součástí našeho světa. Časopis, který vám poskytne možnost se stát součástí naší civilizace.

„Příloha“ Národního deníku v Hustopečích.
 Vydána v Hustopečích u Brna v roce 1906.
 Jan Hubner, F. J. Kuber, Adolf Filipček, K. Hladáček
 Redakce: Husovská 10, Hustopeče. Tiskárna: V. Seidla, Hustopeče.
 Cena: 1/2 kopie.

Slovanské listy - záhlaví

Humoristicko-satirický čtrnáctidenník. V Hustopečích, dne 5. října 1892.

Záhlaví Veselých listů s kresbami A. Muchy

čele na dlouhá léta stanul a stal se i tvůrčí osobností české menšiny ve městě. Němečtí měšťané a úředníci nepřikládali tomuto českému podniku valného významu a hleděli na jeho existenci přezíravě. Snad i proto, že na jeho ustavující schůzi dne 11. 4. 1891 se sešlo pouze 19 Čechů, kteří se stali zakládajícími členy a složením členských příspěvků ve výši 13 zlatých a 30 krejcarů vytvořili první kapitál k organizování a budování českých potřeb ve městě.

Další událostí, která rozvířila poklidnou hladinu života ve městě, bylo pořádání českého plesu. Dekoraci v sále na „Zámečku“ provedl sám malíř Alfons Mucha, který v té době dlel v Hustopečích u své sestry a švagra Filipa Kubera. Mimo jiné namaloval 20 obrazů, které zdobily sál, a tak nebylo divu, že se na ně chodily dívat zástupy lidí, včetně řady Němců.

Ještě nedozněly velkolepé dojmy z tohoto prvního českého bálu a již se mezi Čechy ve městě hovořilo o novém podniku. Počátkem léta začal Kuber vydávat humoristický časopis „Veselé listy“. Tiskl je v místní tiskárně V. Seidla. Alfons Mucha nakreslil novému čtrnáctidenníku záhlaví - letičích čápa s rozzářeným slováckým hochem, který rozhoduje a nabízí „Veselé listy“. Mucha se stal i jeho častým ilustrátorem. Kuber tomuto dosud jedinému humoristickému listu na Moravě dal heslo: „Pryč se zármutkem! - Nepřátelům našim smějme se“. Uveřejňoval v něm zdravý humor přístupný prostému lidu a pěstoval v něm český jazyk. V příloze našli čtenáři hádanky a také literární hlídku.

Po třech letech tedy v r. 1894, nahradil Kuber tento humoristický časopis politickým týdeníkem s názvem „Slovanské listy“. Byl to od něho odvážný čin, poněvadž veškerá vydavatelská, dopisovatelská a autorská, rovněž i expediční tíha ležela především na něm samotném. Od zahájení vydávání až do r. 1909 byl jejich redaktorem a vším dalším. V roce 1906 začaly noviny vycházet s přílohou „Z Hodonínska a Břeclavska“. Slovanské listy zanikly až v r. 1918, tedy pět let po Kuberově náhlé smrti. Pod jeho vedením se staly obhájcem českých zájmů na Hustopečsku, tribunem potřeb celého jihu Moravy, jeho národním a politickým mluvčím. Dnes jsou významným pramenem pro poznání tohoto kraje s množstvím cenných dokumentů o tehdejší době a životě.

Počátkem téhož roku začal čtenářský spolek připravovat další novinku ve své nezdrlné aktivitě. V sále „Zámečku“ stolař Matěj Jabůrek hotovil jeviště, krejčí Svoboda šil oponu, posunující se na jednoduchém zařízení vyrobené kovářem Svobodou. Malování kulis měli na starosti bratři Höfrové. Celé město očekávalo připravovanou komedii. Až konečně nastal 28. března 1894. Početní diváci v sále měli možnost vidět vskutku český

mluvené divadlo - kus „Staří blázni“. Nadšené obecenstvo se vesele bavilo veseloherními scénami a blahosklonně promíjelo začátečnické nedostatky. Nikdo z přítomných si ani neuvědomoval historický význam tohoto večera - počátek éry českého divadla ve městě, které zde zapustilo pevné kořeny a mělo vždy velký význam v kulturním a společenském životě města. Diváci s obdivem sledovali zejména herečky výkon manželky předsedy čtenářského spolku paní Anny Kuberové a její odvalu veřejně vystoupit na jeviště a k tomu, pro nedostatek hereček, ve dvou rolích. Později divadelní odbor českého čtenářského spolku rozvíjel velice bohatou činnost. Vedle toho zdokonaloval jevištní techniku a dokonce i novou oponu, kterou namaloval malíř Alfons Mucha. Škoda, že se tato nedochovala do našich dob.

Nehrálo se však jen divadlo. V srpnu roku 1894 se konala druhá tzv. národní slavnost, která se stala velkou národní manifestací a sešlo se na ní celé široké okolí ze všech českých vesnic. Hlavní její atrakcí bylo pěvecké těleso, v němž účinkovalo více jak 80 zpěváků z Hustopečí, Staroviček, Velkých Pavlovic, Horních Bojanovic a Boleradic. Vedl je nadšený propagátor sborového zpěvu, vlastenecký farář Filip Toufar z Boleradic. Na programu byly především skladby českých autorů a české lidové písně. S velkým ohlasem se setkala koncertovní Padělový kapely z Uherského Hradiště. Populární byly v té době výlety do okolí a účast na různých akcích v okolních českých obcích, nejčastěji v Boleradicích, Velkých Pavlovicích a jinde. Hustopečská česká menšina by totiž bez zájemů a podpory českých vesnic byla odsouzena k živoření. Český čtenářský spolek v tomto roce dosáhl vrcholu své činnosti, což je možné dokumentovat na čistém zisku své činnosti. Částka 600 zlatých byla v té době nevídaným přínosem. V tomto roce také vzrostl počet činných členů a to na 89 osob, což bylo rovněž vrcholem v jeho historii. Jeho čestným členem byl i Alfons Mucha. V uvědomovací práci hrála velkou roli česká knihovna, utěšeně rostl počet knih i čtenářů. Do roka se uskutečnilo několik přednášek a jiných vzdělávacích akcí, zájezdy na česká divadelní představení v Brně. Od roku 1893 pracoval pěvecký a hudební soubor. A vedle toho zábavy, večírky, slavnosti aj.

Duší této aktivity a neúnavného snažení nebyl nikdo jiný než předseda spolku Filip Kuber. Jistě, že měl řadu dobrých spolupracovníků, ale on byl iniciátorem a organizátorem tohoto dění. Svoji budovatelskou a vlasteneckou práci konal pod heslem „Srdce vlasti - sílu národu“. Vedle toho však byl i plodným autorem řady knih. Vydal „Ilustrované sólové výstupy, žerty a deklamace“, které vyzdobil 51 kresbami Alfons Mucha. V místní tiskárně Ludvíka Masaryka vydal příručku „Český sollicitátor“, později „Květomluvu“ a politický spisek „Pod praporem federacním“.

Kuberovou velkou láskou bylo divadlo. Organizoval a také psal hry. Dokončil jich pět, tiskem vyšla jediná a to veselohra „Jejich strýček ...“. Jejich děj umístil do Luhačovic, poněvadž byl jejich velkým ctitelem a propagátorem. Z dnešního pohledu jsou tyto práce ve značném zasetí dobové konvence a staly se jen historickým dokladem doby jejich vzniku. Vedle své literární a novinářské práce rozvíjel bohatou organizační práci. V r. 1897 založil „Český politický spolek“, který měl být obhájcem politických a národnostních práv Čechů na Hustopečsku. Bylo však nad jeho síly plně tyto snahy rozvíjet. Ochranné hospodářských zájmů českých obyvatel ve městě dobře sloužila „Rolnická-záložna“ a také „Úvěrní spolek“, které založil a stal se i jejich pracovníkem. Aby česká menšina měla potřebné prostory pro svoji kulturní a společenskou činnost, vytvořil Kuber „Družstvo Národního domu“, které zakoupilo hostinec „U zeleného stromu“, ten pak dlouhá léta sloužil jako „Národní dům“.

Z našeho pohledu se jeví jako nanejvýš odvážný a průkopnický čin, pro Hustopeče jedinečný počin, velká výstava Muchových prací v r. 1898. Mucha v té době slavil velké úspěchy v Paříži, přesto však posílá velké množství svých velkých pláten do Hustopečí. Celkem bylo v sále „U zeleného stromu“ vystaveno 80 prací, z toho více jak polovina originálů a rozměrných pláten. mezi nimi např. Lumír pod Vyšehradem, Kytice, Ach, není tu není, Ahasver, Přísaha Slovanů matce Slávii, skica Cyrila a Metoděje. Výstava však skončila finančním schodkem - vzhledem k vysokým nákladům na převoz obrazů z Paříže a jejich pojištění. Deficit uhradil Kuber ze svých prostředků. Účast na ní nebyla taková, jak její organizátor očekával. Pro obyvatele z okolních obcí Mucha nebyl tak

přitažlivou osobností, Němci výstavu ignorovali a jako důvod si vzali záminku, že pozvánky na ni byly pouze v češtině.

Kuberova gigantická práce pro české zájmy v Hustopečích a okolí připravila podmínky i pro pozdější české dění, a to především pro české školství ve městě. Nemenší zásluhy měl Kuber i při upevňování hospodářského postavení českého obyvatelstva. A byl prvním a neúnavným propagátorem malířského díla Alfonse Muchy u nás a pochopil jeho umělecký talent. Mucha ve svém nekrologu při Kuberově úmrtí napsal. „Dobry a jasný příklad tvé neúnavné práce a tvůrčí práce nezhyne, ale bude zářit všem dobrým synům našeho národa“.

Prameny a literatura:

Hustopečský kraj, 1925 - 1929, roč. II - IV.

Grůzová, Z.: Česká menšina v Hustopečích. Diplomová práce.

Kuber, F., 1909 - 1929: Dvacet let menšinové práce v Hustopečích. In: Věstník českých fin. úřadů.